SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULLARI YÖNERGESİ

BİRİNCİ BÖLÜM
Amaç, Kapsam, Dayanak

Amaç

Madde 1 - (1) Bu Yönerge, bilimsel araştırma, yayın ve etkinliklerde uyulması gereken etik ilkelerini ve Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurullarının görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esaslarını belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

Kapsam

Madde 2 – (1) Bu Yönerge,

a) Sivas Cumhuriyet Üniversitesi mensuplarınca veya Sivas Cumhuriyet Üniversitesi ile ilişkisine bakılmaksızın kişilerce, yürürlükteki mevzuat hükümleri uyarınca Sivas Cumhuriyet Üniversitesinde akademik ünvanların elde edilmesi aşamasında ve sonrasında yapılan her tür bilimsel araştırma, lisansüstü tez, proje ile gerçekleştirilen her türlü bilimsel etkinlikler ile ilgili etik konularını,

b) Sivas Cumhuriyet Üniversitesi mensuplarınca yurtiçinde ve yurtdışında her çeşit basın, görsel ve işitsel yayın organlarında yayımlanan ya da yayımlanmak üzere gönderilmiş olan her tür yayınla ilgili yayın etiği sorunlarını,

c) Sivas Cumhuriyet Üniversitesi mensuplarınca biyomedikal araştırmalarda kullanılacak deneklerde ve ekoloji ile ilgili çalışmalarda yapılan etik ihlallerini kapsar.

ç) Yükseköğretim kurumlarında yürütülen ve/veya yükseköğretim kurumu mensuplarınca "insan ve hayvan üzerinde deney niteliği taşımayan" her türlü bilimsel araştırma, çalışma, proje ve sanatsal etkinliği etik ilke ve kurallar doğrultusunda inceleme, görüş bildirme ve onay süreçlerini,

kapsar.

(2) Bu Yönerge, Sağlık Bakanlığı Klinik Araştırmalar Hakkında Yönetmelik, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurul Yönergesi ve "Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Deney Hayvanları Etik Kurul Yönergesi hükümleri saklıdır.

Dayanak,

Madde 3 - (1) Bu Yönerge, 2547 sayılı Kanun'un, 42. ve 65. maddeleri ile Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4 – (1) Bu Yönergede geçen,

a) Kurul: Sivas Cumhuriyet Üniversitesinde "Sosyal ve Beşeri Bilimler", "Sağlık Bilimleri" ile "Fen ve Mühendislik Bilimleri" alanlarındaki Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurullarını,

b) Rektör: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Rektörünü,

c) Sorumlu Araştırmacı/Yürütücü: Bir araştırmanın etik, bilimsel, teknik, idari, mali ve hukuki her türlü sorumluluğunu taşıyan kişiyi,

ç) Uzman: Özel alan bilgi ve becerisine sahip olup ilgili kurul tarafından görevlendirilen bir öğretim elemanı veya uzmanını,

d) Üniversite: Sivas Cumhuriyet Üniversitesini,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM
Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler

Madde 5 - (1) Bilimsel araştırma ve yayın etiğine aykırı eylemler şunlardır;

a) İntihal: Başkalarının özgün fikirlerini, metotlarını, verilerini veya eserlerini bilimsel kurallara uygun biçimde atıf yapmadan kısmen veya tamamen kendi eseri gibi göstermek,

b) Sahtecilik: Bilimsel araştırmalarda gerçekte var olmayan veya tahrif edilmiş verileri kullanmak,

c) Çarpıtma: Araştırma kayıtları veya elde edilen verileri tahrif etmek, araştırmada kullanılmayan cihaz veya materyalleri kullanılmış gibi göstermek, destek alınan kişi ve kuruluşların çıkarları doğrultusunda araştırma sonuçlarını tahrif etmek veya şekillendirmek,

ç) Tekrar yayım: Mükerrer yayınlarını akademik atama ve yükselmelerde ayrı yayınlar olarak sunmak,

d) Dilimleme: Bir araştırmanın sonuçlarını, araştırmanın bütünlüğünü bozacak şekilde ve uygun olmayan biçimde parçalara ayırıp birden fazla sayıda yayımlayarak bu yayınları akademik atama ve yükselmelerde ayrı yayınlar olarak sunmak,

e) Haksız yazarlık: Aktif katkısı olmayan kişileri yazarlar arasına dâhil etmek veya olan kişileri dâhil etmemek, yazar sıralamasını gerekçesiz ve uygun olmayan bir biçimde değiştirmek, aktif katkısı olanların isimlerini sonraki baskılarda eserden çıkartmak, aktif katkısı olmadığı halde nüfuzunu kullanarak ismini yazarlar arasına dâhil ettirmek,

(2) Diğer etik ihlal türleri şunlardır:

a) Destek alınarak yürütülen araştırmalar sonucu yapılan yayınlarda destek veren kişi, kurum veya kuruluşlar ile bunların katkılarını belirtmemek,

b) Henüz sunulmamış veya savunularak kabul edilmemiş tez veya çalışmaları, sahibinin izni olmadan kaynak olarak kullanmak,

c) İnsan ve hayvanlar üzerinde yapılan araştırmalarda etik kurallara uymamak, canlı sağlığına veya ekolojiye zarar vermek, yayınlarında hasta haklarına saygı göstermemek,

ç) İnsanlarla ilgili biyomedikal araştırmalarda ve diğer klinik araştırmalarda ilgili mevzuat hükümlerine aykırı davranmak,

d) İncelemek üzere görevlendirildiği bir eserde yer alan bilgileri eser sahibinin açık izni olmaksızın yayımlanmadan önce başkalarıyla paylaşmak,

e) Bilimsel araştırma için sağlanan veya ayrılan kaynakları, mekânları, imkânları ve cihazları amaç dışı kullanmak,

f) Dayanaksız, yersiz ve kasıtlı olarak etik ihlal isnadında bulunmak,

g) Bilimsel bir çalışma kapsamında yapılan anket ve tutum araştırmalarında katılımcıların açık rızasını almadan ya da araştırma bir kurumda yapılacaksa ayrıca kurumun iznini almadan elde edilen verileri yayımlamak,

ğ) Çalışmalara başlamadan önce alınması gereken izinleri yetkili birimlerden yazılı olarak almamak,

h) Mevzuatın veya Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerin ilgili araştırma ve deneylere dair hükümlerine aykırı çalışmalarda bulunmak,

ı) Araştırmacılar ve yetkililerce, yapılan bilimsel araştırma ile ilgili olarak muhtemel zararlı uygulamalar konusunda ilgilileri bilgilendirme ve uyarma yükümlüğüne uymamak,

i) Bilimsel çalışmalarda, diğer kişi ve kurumlardan temin edilen veri ve bilgileri, izin verildiği ölçüde ve şekilde kullanmamak, bu bilgilerin gizliliğine riayet etmemek ve korunmasını sağlamamak,

j) Akademik atama ve yükseltmelerde bilimsel araştırma ve yayınlara ilişkin yanlış veya yanıltıcı beyanda bulunmak,

Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Olarak Değerlendirilemeyecek Haller

Madde 6 - (1) Bir başkasının özgün üslup ve ifadesinin aynen kullanmamak şartıyla, anonim bilgilerin, bilim alanlarının temel bilgilerinin, matematik teoremleri ve ispatları gibi önermelerin çalışmalarda kullanılması etik ihlal olarak değerlendirilemez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurullarının Oluşumu, Görevleri, Çalışma Usul ve Esasları

Kurulların Oluşumu

Madde 7 - (1) Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulları, "Sosyal ve Beşeri Bilimler", "Sağlık Bilimleri" ile "Fen ve Mühendislik Bilimleri" alanlarında oluşturulur. Gerekli görülmesi halinde, çalışmaların verimliliğini sağlamak amacıyla farklı bilim alanları için farklı bilimsel araştırma ve yayın etiği kurulları oluşturulabilir.

(2) Kurullar, Sivas Cumhuriyet Üniversitesinin ilgili bilim alanlarında görev yapan profesör ünvanına sahip öğretim üyeleri arasından iki (2) yıllık süreyle Rektör tarafından seçilen yedişer (7'şer) üyeden oluşur. Görev süresi biten bir kurul üyesi, aynı usulle yeniden seçilebilir.

(3) Belirlenen kurul üyeleri hakkında, etik ihlalinde bulunduklarına dair kesinleşmiş bir adli veya idari karar bulunmamalıdır. Etik kurallarına aykırı eylemi tespit edilen etik kurulu üyesinin görevi, Rektör'ün bu konudaki kararının kendisine tebliği ile sona erer.

(4) İzinsiz ve özürsüz olarak üst üste üç (3) kurul toplantısına katılmayan veya bir (1) takvim yılı içinde toplam beş (5) kurul toplantısına katılmayan ya da en az altı (6) ay süreyle izinli olan üyenin, üyeliği kendiliğinden sona erer. Herhangi bir nedenle boşalan üyelik için, aynı usulle yeni üye seçilir.

(5) Kurulların başkanları Rektör tarafından seçilir. Her kurul başkanı, kurul üyeleri arasından bir kişiyi başkan yardımcısı olarak seçer. Başkanın görevinin sona ermesiyle birlikte başkan yardımcılığı görevi de sona erer.

(6) Kurulların sekretaryası Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Hukuk Müşavirliği tarafından yürütülür.

Kurulların Görevleri

Madde 8 - (1) Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurullarının görevleri:

(a) Etik ihlal iddialarını incelemek; inceleme kapsamında Rektörlük aracılığıyla gerektiğinde bilirkişi veya uzman görüşü almak, ilgili kişi ve kurumlarla yazışmalar yapmak ve kurumlardan bilgi istemek, inceleme kapsamında gerekli diğer işlemleri yapmak,

(b) Kurul incelemesi sonucunda alınan kararları Rektör'e sunmak,

(c) Üniversite bünyesinde yürütülmekte olan eğitim-öğretim, yayın, araştırma gibi akademik/ bilimsel faaliyetlerin etik ilke ve kurallar ile temel insan haklarına uygun bir şekilde yürütülebilmesi için gerekli çalışmaları yapmak, ilkeleri belirlemek ve ilgili birim ya da kurum ve kuruluşlar ile işbirliği yaparak eğitici faaliyetler düzenlenmesini sağlamak üzere Rektör'e önerilerde bulunmak,

(ç) Üniversitede yürütülen ve/veya yükseköğretim kurumu mensuplarınca "insan ve hayvan üzerinde deney niteliği taşımayan" her türlü bilimsel araştırma, çalışma, proje ve sanatsal etkinliği etik ilke ve kurallar doğrultusunda incelemek, görüş bildirmek ve onay vermek.

Kurulların Toplantı Usul ve Esasları

Madde 9 - (1) Kurullar, üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar alır. Başkanın katılmadığı toplantılarda başkan yardımcısı, kurul toplantılarına başkanlık eder.

(2) Kurullar, çalışmalarını bizzat yürütür. Ancak gerektiğinde alanında uzman bilirkişilerden görüş de alabilir. Aşağıdaki kişiler bu düzenleme kapsamında yapılan incelemelerde bilirkişi ve uzman olarak görevlendirilemez.

a) İlgilinin lisansüstü tez danışmanları ve doçentlik jürilerinde görev almış öğretim üyeleri,
b) İlgilinin daha önce görev yaptığı üniversitelerde görev yapan öğretim üyeleri,
c) İlgilinin eşi ve üçüncü dereceye kadar (üçüncü derece dâhil) kan veya sıhrî hısımları,
ç) İlgili ile aralarında husumet bulunan kişiler.

(3) İlgilinin çalıştığı bilim alanında öğretim üyesi bulunmaması halinde, en yakın bilim alanında çalışan öğretim üyeleri arasından bilirkişi görevlendirilebilir. Ayrıca etik ihlal iddiasının hukuki anlam ve kapsamına ilişkin olarak bir hukukçu bilirkişi de görevlendirilebilir. Birden fazla bilirkişi atanması halinde her bilirkişi ayrı rapor tanzim eder.

(4) Bilirkişiler, dosya kendilerine ulaştığı andan itibaren en geç bir (1) ay içerisinde konuya ilişkin raporlarını kendilerine gönderilen örneğe uygun olarak hazırlayıp gönderirler. Bu süre, bir defaya mahsus olmak üzere, en çok bir (1) ay uzatılabilir.

(5) Kurulların üyeleri, kendileriyle, kendilerinin daha önce birlikte çalışma yaptıkları kişilerle veya etik ihlalde bulunduğunu iddia ettikleri kişilerle ilgili etik ihlali iddialarının görüşüldüğü toplantılara katılamazlar.

Kurulların Çalışma Esasları

Madde 10 - (1) Sivas Cumhuriyet Üniversitesine ulaşan etik ihlal iddiaları ile ilgili tüm bilgi ve belgeler, ilgili Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurullarına iletilir ve her başvuru için ayrı dosya açılır.

(2) Sivas Cumhuriyet Üniversitesine gönderilen ve etik ihlal iddiası içeren şikâyet ve ihbar dilekçelerinde, kişilerin doçentlik başvuru sürecinin devam ettiğinin de belirtilmesi halinde, hakkında etik ihlal iddiası bulunan kişinin devam eden bir doçentlik başvurusunun bulunup bulunmadığı hususu, derhal Üniversitelerarası Kurul Başkanlığından sorulur. Üniversitelerarası Kurul Başkanlığınca devam eden doçentlik başvurusunun bulunduğunun bildirilmesi halinde, iddialar ile ilgili tüm bilgi ve belgeler Üniversitelerarası Kurul Başkanlığına gönderilir.

(3) Etik ihlali iddiası sebebiyle hakkında inceleme başlatılan kişilerden iddialara ilişkin olarak gerekli bilgi ve belgelerle birlikte yazılı savunmaları istenir. İlgili kişiler, savunma talep yazısının kendilerine ulaştığı tarihten itibaren on beş (15) gün içerisinde savunmalarını vermedikleri takdirde, bu durumun savunma istem yazısında belirtilmesi koşuluyla etik kurullar, diğer bilgi ve kanıtlara dayalı olarak karar verebilir. Ancak bu halde bu kişilerden yeniden yazılı savunma istenmeden de incelemeye devam edilebilmesi için, iddiaları içeren evrakların teslimine ilişkin tutanakta, teslim tarihinden itibaren on beş (15) gün içerisinde savunmasını vermedikleri takdirde diğer bilgi ve kanıtlara dayalı olarak karar verileceğinin açıkça belirtilmesi şarttır. Gerekli görülen hallerde, savunma sözlü olarak da alınabilir.

(4) Alınacak kararlar, ilgili kurulda tartışmaya açıldıktan sonra oylanır ve kurul üyelerince imzalanır. Oylamada, çekimser oy kullanılamaz. Karara muhalif kalan üye, karşı oy gerekçesini yazmak zorundadır.

(5) Kurullarca alınan nihai kararlar, inceleme raporu niteliğinde olup, bu kararlar onaylanmak ya da başka bir karar alınmak üzere Rektör'e sunulur.
(6) Kurul üyeleri, uzman ve bilirkişiler, yaptıkları incelemeyle ilgili edindikleri bilgi ve belgeleri açıklayamazlar.
(7) Kurulların inceleme sürecinde, diğer kurum ve kuruluşlarla her türlü yazışmalar Rektörlük aracılığıyla yapılır.

Kurul İncelemesi Sonucunda Yapılacak İşlemler

Madde 11- (1) Bilimsel araştırma ve yayın etiğine aykırı eylemlerde bulunduğu tespit edilen kişiler hakkında ilgili mevzuat uyarınca gerekli disiplin işlemleri ile diğer idari, hukuki ve cezai işlemler Sivas Cumhuriyet Üniversitesi tarafından yapılır.
(2) Etiğe aykırı eyleme konu olan eserle, daha önce akademik ünvan elde edilmiş ise kişi hakkında yapılan işlemler sonucunda alınan etik ihlal kararı sebebiyle bu unvanın geri alınıp alınmayacağı hususu, ilgili Yönetim Kurulu tarafından değerlendirilir. İnceleme konusu eserin/eserlerin doçentlik ünvanının kazanılmasında kullanılması ve bu durumun doçentlik ünvanının kazanılmasından sonra tespit edilmesi halinde ilgili inceleme/değerlendirme konusunda Üniversitelerarası Kurul Başkanlığına bilgi verilir.
(3) Etiğe aykırı eylemlerin gerçekleşmesi halinde asıl müellif, zarar gören veya hakları olumsuz etkilenen kişi ve kuruluşların rıza göstermesi ilgililerin sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.
(4) Bilimsel araştırma ve yayın etiğine aykırı bir eylemin tespit edilmesi halinde Sivas Cumhuriyet Üniversitesi tarafından ilgili yayının ortak yazarlarının görev yaptıkları kamu kurumlarına da bilgi verilir.
(5) Etik ihlal kararları, en geç bir (1) ay içerisinde Yükseköğretim Kurulu Başkanlığına bildirilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM
Çeşitli ve Son Hükümler

Gizlilik

Madde 12 - (1) Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurullarının kararları, genel düzenlemeler dışında gizlidir. Kurulların tespitleri hakkında bu yönergede belirtilen kişi ve kuruluşlar ile başvuru sahibinden başkasına bilgi verilmez.

Yeniden İnceleme

Madde 13 – (1) Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurullarında daha önce incelenen ve esası hakkında bir karar verilen eserlere ilişkin aynı iddialarla yapılan başvurularda yeniden bir inceleme yapılamaz. Bu halde, eserlerin ve eserlere ilişkin iddiaların tamamen aynı olduğunun ilgili Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunca tespit edilmesi şarttır.

Etik İhlallerine İlişkin Kayıtlar

Madde 14 - (1) Bu düzenleme kapsamında yapılan inceleme sonucunda alınacak kararlar Sivas Cumhuriyet Üniversitesi tarafından gizlilik ilkesine riayet edilmek suretiyle uygun bir şekilde dosyalanıp saklanır.

(2) Doçentlik sınavına başvuruda bulunan adaylar dışında kalan kişiler hakkındaki bilimsel araştırma ve yayın etiğine ilişkin şikâyet ve ihbar başvuruları, iddiada bulunulan kişinin eylemi gerçekleştirdiği sırada bağlı bulunduğu yükseköğretim kurumunca değerlendirilerek karara bağlanır. iddiada bulunulan kişi eylemi gerçekleştirdiği sırada Üniversite kadrosunda görevli değilse şikayet ve ihbar başvurusu görev yaptığı kuruma gönderilir.

Yürürlük

Madde 15 - (1) Bu yönerge, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Senatosu tarafından kabul edildiği 17.07.2026 tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

Yürürlükten Kaldırılan Yönerge

Madde 16 - (1) Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Senatosu tarafından 29.03.2017 tarihinde kabul edilen Cumhuriyet Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürütme

Madde 17 - (1) Bu Yönerge hükümlerini Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Rektörü yürütür.